

Når Nordisk Ministerråd involverer børn og unge i sit arbejde

Principper og adfærd

Nordisk
Ministerråd

Når Nordisk Ministerråd involverer børn og unge i sit arbejde Principper og adfærd

Nord 2020:014

ISBN 978-92-893-6506-2 (PDF)

ISBN 978-92-893-6507-9 (ONLINE)

<http://dx.doi.org/10.6027/nord2020-014>

© Nordisk Ministerråd 2020

Layout: Louise Jeppesen

Det nordiske samarbejde

Det nordiske samarbejde er en af verdens mest omfattende regionale samarbejdsformer. Samarbejdet omfatter Danmark, Finland, Island, Norge og Sverige samt Færøerne, Grønland og Åland.

Det nordiske samarbejde er både politisk, økonomisk og kulturelt forankret, og er en vigtig medspiller i det europæiske og internationale samarbejde. Det nordiske fællesskab arbejder for et stærkt Norden i et stærkt Europa.

Det nordiske samarbejde ønsker at styrke nordiske og regionale interesser og værdier i en global omverden. Fælles værdier landene imellem er med til at styrke Nordens position som en af verdens mest in-novative og konkurrencedygtige regioner.

Nordisk Ministerråd

Nordens Hus

Ved Stranden 18

1061 København K

www.norden.org

Download eller bestil nordiske publikationer: www.norden.org/nordpub

Når Nordisk Ministerråd involverer børn og unge i sit arbejde

Principper og adfærd

Indhold

Indledning	04
Vejledende principper når børn og unge involveres i Nordisk Ministerråds arbejde	06
Minimumskrav for børn og unges deltagelse og indflydelse i Nordisk Ministerråds aktiviteter	08
Bevidst udvælgelse af børn og unge	11
Retningslinjer for at beskytte og værne om børns rettigheder	13
Referencer og inspirationskilder	15
Supplerende materiale fra Nordisk Ministerråd	15

INDLEDNING

Børn og unges velbefindende og deres mulighed for at udøve deres rettigheder er en forudsætning for Nordens fortsatte udvikling. Ministerrådet skal bidrage til, at Norden er en førende region og en firstmover i arbejdet for et samfund, hvor børn og unges rettigheder og forskellige perspektiver får plads og mulighed for at bidrage til samfundsudviklingen. Derfor skal Nordisk Ministerråd arbejde ud fra den opfattelse, at alle børn og unge er vigtige her og nu – og ikke kun i fremtiden. Børn og unge er dermed prioriterede målgrupper inden for ministerrådet. Med dette udgangspunkt skal Nordisk Ministerråd integrere et børnerets- og ungdomsperspektiv i sit arbejde.

Ambitionen om i højere grad at integrere et børnerets- og ungdomsperspektiv medfører også et ansvar for at sikre, at arbejdet sker ud fra en række vejledende principper med et fælles minimumsniveau for børn og unges involvering og frem for alt på en måde, som garanterer og værner om børns sikkerhed. Denne udgivelse er relevant for alle situationer, hvor børn og unge kontaktes eller involveres som en del af Nordisk Ministerråds aktiviteter, eksempelvis i et panel (som deltagere), en fokusgruppe (for at udtrykke deres egen holdning eller repræsentere en gruppe af børn og unge) eller gennem medvirken i medierne.

Med denne udgivelse definerer Nordisk Ministerråd fælles udgangspunkter og retningslinjer for integrering af et børnerets- og ungdomsperspektiv i sit arbejde. Nordisk Børne- og Ungdomskomiteé (NORDBUK) og den ansvarlige rådgiver for børn og unge i Nordisk Ministerråd kan altid kontaktes for hjælp til arbejdet.

Inden for Nordisk Ministerråd udgøres målgruppen af alle børn og unge i alderen 0-25 år. Den er dermed mere omfattende end eksempelvis Børnekonventionens fokus på børn forstået som personer under 18 år.

VEJLEDENDE PRINCIPPER NÅR BØRN OG UNGE INVOLVERES I NORDISK MINISTERRÅDS ARBEJDE

Med udgangspunkt i FN's Børnekonvention skal Nordisk Ministerråd arbejde for at sikre og fremme børns og unges rettigheder samt fremme deres muligheder for at udøve disse rettigheder og tage del i samfundet. Nordisk Ministerråd skal derfor følge disse grundlæggende principper i alt arbejde, hvor børn og unge involveres. Principperne er hentet fra den generelle bemærkning nr. 12 i Børnekonventionen (2009) og udgøres af grundlæggende krav, som bør være vejledende i alle processer, hvor børn og unge involveres.

PROCESSERNE SKAL VÆRE

transparente og informative: Børn og unge skal have fuldstændig, tilgængelig, mangfoldighedsbevidst og alderstilpasset information.

frivillige: Børn og unge skal aldrig tvinges til at udtrykke holdninger mod deres vilje.

respektfulde: Børn og unges holdninger skal behandles med respekt, og børn skal have mulighed for at initiere idéer og aktiviteter.

relevante: De spørgsmål, som børn og unge har ret til at udtrykke deres holdning til, skal have en reel relevans

i deres liv og gøre det muligt for dem at drage nytte af deres viden, færdigheder og evner.

børnetilpassede: Miljøer og arbejdsmetoder skal tilpasses til børnenes kunnen.

inkluderende: Børn og unge er ikke en homogen gruppe, og deltagelse skal indebære lige muligheder for alle uden nogen former for diskrimination.

understøttende i forhold til uddannelse: Voksne har brug for forberedelse, færdigheder og støtte for at kunne fremme børns deltagelse på en effektiv måde. Børn og unge, som deltager som undervisere og facilitatorer skal eksempelvis i særlig grad være bevidste om deres rettigheder samt uddannes i at organisere møder, håndtere medier, offentlig tale og meningsdannelse.

sikre og risikobevidste: Det kan være risikabelt at udtrykke sine følelser. Voksne har et ansvar for at minimere risikoen for, at børn udsættes for vold, udnyttes eller rammes af andre negative konsekvenser som følge af, at de deltager.

præget af ansvarsbevidsthed: Børn og unge skal i forbindelse med alle former for forskning eller konsultationer informeres om, hvordan deres holdninger er blevet fortolket, og de skal have mulighed for at påvirke analysen. Børn skal også have mulighed for at klage over resultatet af analysen.

MINIMUMSKRAV FOR BØRN OG UNGES DELTAGELSE OG INDFLYDELSE I NORDISK MINISTERRÅDS AKTIVITETER

Alle aktiviteter inden for Nordisk Ministerråd har selv ansvaret for at integrere et børnerets- og ungdomsperspektiv i deres arbejde. Det er selvfølgelig forskelligt fra område til område, hvor nærværende et børnerets- og ungdomsperspektiv kan og skal være. I de tilfælde, hvor medarbejdere inden for Nordisk Ministerråd eller samarbejdspartnere har identificeret et behov for at involvere unge, er det også nødvendigt, at dette gøres på en ligeværdig måde. Gennem følgende minimumskrav vil Nordisk Ministerråd derfor fastlægge det fælles fundament, som skal gælde for alle situationer, hvor børn og unge involveres eller konsulteres i arbejdet.

FØR INVOLVERINGEN

- I forbindelse med initiativer, hvor børn eller unge bør konsulteres, er der også tid til at planlægge deltagelsen samt et realistisk budget i overensstemmelse med de retningslinjer, som er fastlagt i dette dokument. Det kan eksempelvis dreje sig om tidspunkter for samråd og udgifter til tolkning og ledsagere.
- Udvælgelseskriterierne for børn, der involveres, skal være tydelige og transparente (jf. næste afsnit).
- Der er blevet udarbejdet børnetilpasset informationsmateriale om aktiviteten, som er oversat til de relevante sprog.

- Der skal foreligge en tydelig beskrivelse af den rolle, som deltagende børn og unge forventes at tage, og der skal desuden være tydelighed om, hvilken rolle Nordisk Ministerråd har i relation til den aktuelle indsats.
- Børnenes lokaler skal være børnevenlige og tilgængelige for alle børn, unge og voksne.

UNDER INVOLVERINGEN

- Involverede børn får samme forudsætninger som voksne for at udarbejde indlæg, præsentationer eller få deres stemme hørt, og deres indspil bliver dokumenteret på samme måde som andre deltageres.
- Børn skal have mulighed for at udtrykke sig på deres modersmål (herunder tegnsprogs- og/eller teksttolkning), uanset om det kræver tolk eller ej.
- I situationer, hvor børn bliver vist eller udtaler sig i medierne, er det vigtigt at sikre, at børnene har forstået, hvad det indebærer, og at de er bevidste om, hvordan det kan bruges, og hvordan det kan se ud.
- De personer, som har direkte kontakt med børnene i konsultationen, skal have erfaring med og kompetencer for at møde børn på en inkluderende og ikke-diskriminerende måde.
- I situationer, hvor børn og unge i forskellige aldre er involveret, er det vigtigt, at udvalgte voksne har fokus på at tage sig af dem, så dette ansvar ikke hviler på de ældre børn.
- Barnets bedste er i fokus under hele deltagelsesprocessen.

EFTER INVOLVERINGEN

- Børnenes oplevelse af involveringen skal evalueres, og de børn, som har deltaget, skal have mulighed for at udtrykke deres oplevelser i evalueringen.
- Børnene skal have feedback om, hvad deres involvering har medført, eller hvordan den er blevet behandlet.

HUSK: Der er ikke kun ÉT børne- og ungdomsperspektiv. Børn og unge er ligesom voksne en heterogen gruppe, hvor mange forskellige perspektiver og erfaringer mødes. Det kan derfor aldrig forudsættes, at et barn eller en ung taler på vegne af børn eller unge som gruppe. Kun børn og unge, som officielt repræsenterer en organisation, kan forventes at tale på andres vegne.

BEVIDST UDVÆLGELSE AF BØRN OG UNGE

I alle situationer, hvor børn og unge bliver involveret i Nordisk Ministerråds aktiviteter, er det vigtigt at træffe bevidste valg om HVILKE børn og unge, man henvender sig til med en forespørgsel. Præcis som i andre sammenhænge er udvælgelsen afhængig af formålet med involveringen. Som et supplement til de vejledende principper følger her en række spørgsmål, som du skal stille dig selv i udvælgelsesprocessen:

RELEVANS og KOMPETENCE: Hvad forventes det, at involverede børn og unge bidrager med eller selv får ud af det? Her er det vigtigt at sikre, at formålet med involveringen er tydelig – ellers er det også svært at identificere de børn og unge, som bør involveres.

REPRÆSENTATIVE FOR FLERE eller individuelle EKSPERTER: Forventes børn og unge at tale på vegne af en større gruppe af børn og unge? I så fald bør du henvende dig til børne- og ungdomsorganisationer, som vælger deres repræsentanter demokratisk. Der findes et bredt spektrum af organisationer med forskellige målsætninger og kerneaktiviteter. Hvis du ønsker at fokusere på et bestemt spørgsmål, kan du i stedet invitere børn og unge, som er eksperter på netop det spørgsmål – uanset om de er organiserede eller ej. Det er meget vigtigt at være tydelig i både udvælgelse og kommunikation, hvis

deltagerne repræsenterer sig selv, en organisation eller en gruppe unge.

MANGFOLDIGHED: Det er vigtigt at involvere børn og unge med forskellige baggrunde og livserfaringer. Her kan parametre som fx køn, kønsidentitet eller -udtryk, etnisk tilhørsforhold, religion eller anden trosretning, nedsat funktionsevne, seksuel orientering eller alder tages i betragtning.

ALDER: Hvilke aldersgrupper af børn og unge det er vigtigst at nå ud til afhænger naturligvis af den konkrete sag. Ud over at alderen kan være relevant i sammenhængen, kan det også være nødvendigt at tage modenhed med i betragtning. Ofte kan det være let at vælge at involvere ældre børn og unge, fordi de kan kræve en mindre grad af tilpasning end mindre børn, men også de yngste børn har ret til at sige deres mening og at få den hørt.

KANALER: Via hvilke kanaler når man ud til de børn og unge, som man vil nå ud til? Her skal man identificere måder at nå ud til børn og unge på, og først finde ud af, hvor de børn og unge, som man ønsker at nå ud til, opholder sig. Det kan for eksempel være skoler, sociale medier eller organisationer i civilsamfundet. Det er ofte en bestemt aktør, som bliver nøgleperson for at kunne nå ud på den rigtige måde. En rektor kan eksempelvis sprede en forespørgsel til flere lærere og på den måde nå ud til børn og unge.

RETNINGSLINJER FOR AT BESKYTTE OG VÆRNE OM BØRNS RETTIGHEDER

Ud over at sikre, at børn og unge involveres på en gennemtænkt og respektfuld måde i Nordisk Ministerråds arbejde, er det også helt afgørende, at der værnes om børn og unges sikkerhed, når børn og unge involveres. Nordisk Ministerråd vil derfor gennem følgende *safeguarding-principper* fastlægge det ansvar, som medarbejdere og ministerrådets samarbejdspartnere har for at agere på en måde, som beskytter og værner om børns sikkerhed og er opmærksom på situationer, hvor børn og unge risikerer negative oplevelser.

Især når børn og unge under 18 år involveres i Nordisk Ministerråds arbejde, har du som medarbejder eller samarbejdspartner følgende ansvar:

1. Børn og unge skal have mulighed for at give deres skriftlige samtykke til deling af personlig information om sig. Såfremt børnene er for små til at give deres eget samtykke, skal deres værger have mulighed for at give skriftligt samtykke til, at personlig information om barnet deles.
2. Rapportér venligst alle former for fysisk eller psykisk vold, eller hvis du er bekymret for om børn eller unge mistrives. Hvis det drejer sig om en medarbejder, som

opfører sig dårligt over for et barn, skal ministerrådets HR-afdeling kontaktes i henhold til principperne for upassende adfærd. Hvis det er en anden aktør, som opfører sig upassende over for et barn, skal rapporteringen ske i henhold til reglerne i det pågældende land.

3. Del ikke personlige kontaktoplysninger til børn og unge, og accepter kun arbejdsrelaterede kontakthanmodninger på de sociale medier.
4. Giv børn under 18 år ret til en voksen ledsager, som følger med i den aktivitet eller den indsats, som barnet involveres i. Ledsagere skal inkluderes i budgettet, når børns deltagelse planlægges.
5. Der skal også sikres et såkaldt to-til-en-forhold mellem børn og voksne – det vil sige, at når et barn involveres i arbejdet, skal der altid være mindst to tilknyttede voksne.
6. Udnyt eller misbrug aldrig et barn og undgå adfærd, som krænker barnets rettigheder eller kan bringe barnets sikkerhed i fare. At bede børn eller unge om lov til at fravige nogle af de principper, som fremgår af dette dokument, er et eksempel på en sådan krænkelse.

REFERENCER OG INSPIRATIONSKILDER

Europarådet: Child safeguarding policy:

<https://rm.coe.int/child-safeguarding-policy-children-s-rights-division-22-may-2018-as-up/16808c8b91>

FN's Børnekonvention:

<https://www.ohchr.org/en/professionalinterest/pages/crc.aspx>

Red Barnet (Sverige): Child safeguarding – safe and secure programmes for children:

https://www.raddabarnen.se/globalassets/dokument/medlem--volontar/tryggare-tillsammans/tryggare-tillsammans-child-safeguarding-policy_inkl_bilagor_-eng.pdf

SUPPLERENDE MATERIALE FRA NORDISK MINISTERRÅD

Har du rätt glasögon på dig?: Ett stöd att integrera ett barnrätts- och ungdomsperspektiv i Nordiska ministerrådets arbete

<http://urn.kb.se/resolve?urn=urn:nbn:se:norden.org:diva-4397>

Do rights!

Nordic perspectives on child and youth participation

<http://urn.kb.se/resolve?urn=urn:nbn:se:norden.org:diva-4387>

Nordisk Ministerråd
Nordens Hus
Ved Stranden 18
1061 København K
www.norden.org

Børn og unges velbefindende og deres mulighed for at udøve deres rettigheder er en forudsætning for Nordens fortsatte udvikling. Ministerrådet skal bidrage til, at Norden er en førende region i arbejdet for et samfund, hvor børn og unges rettigheder og forskellige perspektiver får plads og mulighed for at bidrage til samfundsudviklingen. Med dette udgangspunkt skal Nordisk Ministerråd integrere et børnerets- og ungdomsperspektiv i sit arbejde.

Ambitionen om i højere grad at integrere et børnerets- og ungdomsperspektiv medfører også et ansvar for at sikre, at arbejdet sker ud fra en række vejledende principper med et fælles minimumsniveau for børn og unges involvering og frem for alt på en måde, som garanterer og værner om børns sikkerhed. Denne udgivelse er relevant for alle situationer, hvor børn og unge kontaktes eller involveres som en del af Nordisk Ministerråds aktiviteter.